

μας! Σκοπός της γνώσης ή άγνοια. Να ποιό είναι τὸ συμπέρασμα πού βγαίνει ἀπὸ τὸν ὀρισμὸ πού δίνει στὸ μυθιστόρημα πρωτοπόρος λογοτέχνης μας. Μὰ ἅμα αὐτὸς εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ μυθιστορήματος, χίλιες φορές καλύτερα εἶναι νὰ μὴ γράφει κανεὶς ποτέ. Προτιμῶ τὰ γκαρσόνια πού μιλοῦν δέκα γλώσσες, παρὰ λογοτέχνες πού γράφουν σὲ μιὰ, ὅταν δὲν ἔχουν τίποτες νὰ πουν. Στὰ γκαρσόνια οἱ γλώσσες εἶναι ἀπαραίτητες γιὰ νὰ ζοῦν, ἐνῶ ἀπαραίτητο νὰ γράφει κανεὶς ρομάντζα δὲ μοῦ φαίνεται νὰ εἶναι.

Σκοπὸς τοῦ ρομάντζου νὰ μᾶς δείξει πὼς ὁ ἀνθρώπος — Τὸ ἀνθρώπινο τέρας — εἶναι πάντα ἄγνωστος κι ἀπροσπέραστος. Οἱ μοντέρνοι δὲν τρέμουν τώρα πιά μόνο μπροστὰ στὸν ὄγκο τῶν συνθέσεων, τοὺς ζαλίζει καὶ τὸ βάθος τῶν ἀναλύσεων. Γράφουν χωρὶς νὰ ξαίρουν τί ζητᾶνε. Ἐνῶ ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά κηρύχουν ἀνὰ τοὺς ὠκεανούς πὼς ἡ ψυχολογία εἶναι τὸ κέντρο τοῦ μυθιστορήματος, ἀπ' ἄλλο μέρος ὁμολογοῦν τὴ χροσκόπια τῆς μεθόδου τῶν. Καὶ γιὰ ποιὸ λόγο νὰ ψυχολογῶ ἅμα ὅσο κι ἂν ψυχολογῶ τὸ ἀντικείμενο πού ψυχολογῶ θὰ μοῦ μένει πάντα ἄγνωστο; Λυπητερὸ παραδειγμα φιλολογικῆς παρακμῆς. Ἀπογοητευτικὴ ἡ διδασχὴ.

Δ Ι Δ Α Χ Η !

Στὴ λέξη αὐτὴ μέσα συγκεντρώνεται ὅλη ἡ ἀντίθεση πού χωρίζει αὐτοὺς ἀπὸ μᾶς! Γι' αὐτοὺς, ἡ φιλολογία ἓνα καταφύγιο ἀπ' τὶς σκοτοῦρες τῆς ζωῆς ὅπου τίποτες δὲ μαθαίνει κανένας. Ἐνας κόσμος διάφορος ἀπὸ τὸν κόσμο τὸ δικόνε μας, ἓνας κόσμος ὅπου λίγοι ἐκλεχτοὶ ἅμα δὲν ἔχουν ἄλλη δουλειὰ φτιάχνουν ἐπαναστάσεις, ἀπλὸ παιγνίδι αἰσθητικῆς ἀντίληψης. Ὅλα αἰσθητικῆ. Κ' ἡ τέχνη ἔτσι, φιλτραρισμένη ἀπὸ κάθε ἄλλη ἀντίληψη, ἀπὸ κάθε περιοριζόμενο, γίνεται καθαρὴ, τόσο καθαρὴ πού ἐμεῖς συγχέουμε τὴ διαφάνειά της μὲ ἀνυπαρξία. Τὶ νὰ γίνε, δὲ διαθέτουμε τὰ δυνατὰ μικροσκοπία τῶν ψυχαναλυτῶν. Δὲ βλέπουμε, δὲν καταλαβαίνουμε τὰ παιγνίδια τους. Κ' ἡ δουλειὰ τους μᾶς φαίνεται ἀστεῖα γιατί ἔχουμε τὴν πεποίθηση πὼς οἱ νέοι τους κρικοὶ δὲ θὰ

ἀνθέξουν σὲ σφυρηλάτημα δικῶν μας σφυριῶν. Καὶ τὸ ἐργαλεῖο αὐτὸ κάπως καλύτερα θὰ ξαίρουμε νὰ τὸ χρησιμοποιήσουμε ἐμεῖς πού τὴν ἀληθινὴ δουλειὰ ἀντὶ νὰ περιφρονοῦμε ὑμνοῦμε. Καὶ ὑμνοῦμε ἀπ' ὅλες τὶς δουλειές τὴ μεγαλύτερη—ἐκείνη πού αὐτοὶ μισοῦν: Τὴ διδασχὴ. Αὐτοὶ—οἱ μοντέρνοι—θεωροῦνε τὴ διδασκαλία ζήτημα πολιτικῆς, καλὴ γιὰ τὴν κουζίνα τῆς ζωῆς, ὅπως μοῦ εἶπε νέος μας κριτικός, μὲ πολὺ ἐλεύθερο πνεῦμα. Φαίνεται πὼς αὐτοὶ προτιμοῦν νὰ παίζουν καὶ μιὰ πού εἶναι μεγάλοι γιὰ τόπια, παίζουνε μὲ ιδέες ἀφοῦ τὶς βάλανε ψηλά, σὲ ἀφηρημένο ἐπίπεδο, ὅπου δὲ θὰ ἐνοχλοῦν κανένα. Μὲ τί βιοτουοζισμό τὰ λεπτοκαμωμένα δάχτυλά τους ἀναποδογυρίζουν τὶς ἔννοιες! Καὶ μὲ τί χάρη τὶς ψυχαναλύνουν! Μονάχα μὴν τοὺς ζητήσετε νὰ σᾶς διδάξουν τίποτα μὲ τὸ ἔργο τους, δὲ θέλουν οὔτε νὰ διδάξουν, οὔτε νὰ διδαχτοῦνε. Δικαίωμά τους, τέλος πάντων, ἀφοῦ τὸ δικαίωμα αὐτὸ τὸ παίρνουν χωρὶς νὰ μᾶς ρωτοῦν, μιὰ πού ἀκόμα δὲν ἐξαρτῆται ἀπὸ μᾶς νὰ τοὺς τὸ ἀφαιρέσουμε.

Κεῖνο ὅμως πού ἐξαρτῆται ἀπὸ μᾶς εἶναι νὰ ἀντιτάξουμε :

Στὰ παιγνίδια τους, τὰ ἔργα μας—στὰ χωρὶς συμπεράσματα βιβλία τους, τὶς διδασχὲς μας—στὶς ἀτέλειωτες ἀναλύσεις τους, δυνατὲς συνθέσεις—στὰ κοσμοπολιτικὰ τους ρομάντζα, τὶς κοινωνικὲς μας θέσεις—στὶς κοντέσες τους, τὶς χωρικὲς μας—στὰ παλάτια τους ἀντιτάσσουμε τὰ μπορντέλα τους—στοὺς χασομέρηδες ὁμοφυλόφιλους τους, τὰ πεινασμένα πλῆθη τῶν ἀνέργων μας—στὰ θύματα πολυπλόκων ψυχικῶν καταστάσεων, τὰ θύματα ἐργατικῶν ἀτυχημάτων—στὴν πολιτικὴ ἀδιαφορία, τὸ πολιτικὸ ἐνδιαφέρον. Πρέπει τὸν ἀτέλειωτο ψυχολογικὸ ψιθυρο νὰ πνίξουμε μὲ τὸ θόρυβο τῶν κοινωνικῶν μας συνθημάτων. Τὶς éditions pour fil Lafuma νὰ πολεμήσουμε μὲ λαϊκὲς ἐκδόσεις, —μὲ μιὰ λέξη, τὴ «Μοντέρνα Τέχνη» πρέπει νὰ πολεμήσουμε μὲ τὴν «Προλεταριακὴ Τέχνη», πού μὲ τὰ μαστίγια της θὰ γκρεμίσει τὰ πολυέλαια πίσω ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀεροβατώντας κίολας ἀρχίζουν νὰ κρύβονται οἱ ἀντίπαλοί μας!

Μ. ΣΠΙΕΡΟΣ

ΣΤΟΝ ΨΥΧΑΡΗ

Καὶ χαιρετήσανε, οἱ πολλοὶ καὶ οἱ λίγοι, τὴν ψυχὴ σου
Ποῦ πάει πρὸς τὰ ψηλά,
Στοῦ ἡρωϊκοῦ τὰ περιβόλια Παραδείσου
Ποῦ διώχνει τὰ μισὰ καὶ τὰ δειλά.

Θὰ εἶναι ἡ ψυχὴ σου ἀπάνω ἐκεῖ, μὲ τὸ χαμόγελό της,
Δέσποινα καὶ βασίλισσα τοῦ ἰδανικοῦ οὐρανοῦ,
Καὶ θάχει, ἀθώρητα, γιὰ φύλακα ἄγγελό της,
Τοῦ ἀπλοῦ τὴ γλώσσα καὶ τοῦ ἀληθινοῦ.

Α. ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ